

тості. Саме вона є головним критерієм оцінки рівня моральної зрілості індивіду. Відповідальна людина чітко усвідомлює, що вона робить і передбачає результати власних дій. Проблема формування соціальної відповідальності майбутніх фахівців у навчально-виховному середовищі ВНЗ є досить гострою: з одного боку існує об'єктивна потреба її формування, з іншого – неадекватні можливості сучасної системи освіти.

У вітчизняній педагогіці поширені два основних підходи щодо формування відповідальності: у колективі та через колектив; у контексті виховної системи.

Процес виховання має бути системним та безперервним, спрямованим на оволодіння та засвоєння молоддю загальнолюдських і спеціальних знань, соціального досвіду з метою формування в них стійких ціннісних орієнтацій і адекватної соціально спрямованої поведінки. Соціальне виховання студентів у ВНЗ здійснюється через зміст навчання, а також у поза навчальній діяльності. В основу соціально-виховної роботи у вищому навчальному закладі мають бути закладені такі основні педагогічні вимоги: продуктивність навчання; визнання цінності, унікальності кожного індивіду; створення та підтримка атмосфери психологічної довіри в колективі; створення та підтримка відкритої конструктивної співпраці учасників освітнього процесу тощо.

Важливою є особистість педагогів ВНЗ які безпосередньо впливають на формування у молоді певних компонентів загальнолюдської та професійної культури. Особливу увагу слід приділяти поза аудиторним формам роботи зі студентами: організації наукових гуртків, творчих студій, конференцій, дискусій, різноманітних екскурсій, зустрічей з відомими особистостями.

ПЕДАГОГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ Г.С. СКОВОРОДИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ОСВІТНЬОЇ СИСТЕМИ

*М.В. АЛЕКСАНДРОВА, канд. філос. наук, доцент
Харківська державна академія культури*

Становище освіти в сучасному світі складне й суперечливе. З одного боку, освіта є однією з найважливіших сфер людської діяльності, з іншого розширення сфери освіти і зміна її статусу супроводжуються загостреннями проблем у цій сфері, що свідчать про кризу освіти. В процесі пошуку шляхів подолання кризи освіти відбуваються радикальні зміни в цій сфері й формування нової освітньої системи. Пошук ціннісних орієнтирів цієї системи

повинен базуватися на накопиченому людством досвіді, на вченнях, що пропонують своєрідні концептуальні рішення в осмисленні ціннісних характеристик буття. В даному дискурсі робиться спроба екстраполювати педагогічні погляди та філософські сентенції видатного діяча української культури XVIII ст. Г.С. Сковороди на сучасну освітню систему.

Йдучи за народною педагогікою, Г.С. Сковорода в центрі педагогічної системи поставив працю. Він обстоює ідею, що щастя людини полягає у праці, відповідній до її природних нахилів. Звідтоді піднята з глибин народної виховної мудрості думка про визначальну роль «спорідненої» праці у формуванні довершеної особистості назавжди увійшла в золотий фонд класичної педагогіки. Мислитель вважав, що від природи в кожній людині закладений таємний «закон сродности», тобто природжені нахили до певного виду діяльності. Цей закон не можна порушувати, бо це надзвичайно небезпечно і для самої людини, і для всього суспільства. Г.С. Сковорода стверджував, що нахили природжені, а люди від народження далеко не рівні. І якщо людина займається тим, для чого не народжена, що противно її натурі, то вона, як правило, стає нещасливою. З цього приводу добре відоме висловлювання Г.С. Сковороди: «Живи по натурі». Водночас актуальним є зауваження українського мислителя про те, що самі собою природні здібності ще нічого не дають, бо «сродность трудолюбием утверждается».

Якщо відчуття «сродности» стане однією з головних мотивацій отримання освіти, а освітні механізми і структури будуть змінюватися, можна буде говорити про існування гармонійної та продуктивної освітньої системи. Специфіка такої системи освіти має виявлятися у тому, що вона повинна бути здатною не тільки озброювати знаннями, а і внаслідок постійного і швидкого відновлення знань формувати потребу в безупинному самостійному оволодінні знаннями, уміннями і навичками самоосвіти, самостійному і творчому підході до знань протягом усього активного життя людини. Освіта має в результаті стати таким соціальним інститутом, що надавав би людині різноманітні освітні послуги, які дозволяють учитися безупинно, забезпечують набуття післявузівської і додаткової освіти. Для цього необхідно: диверсифікувати структуру освітніх програм, надати можливість кожній людині побудувати таку освітню траєкторію, яка найповніше відповідає її природним і професійним здібностям. Отже, має йтися не про забезпечення оволодіння всіма знаннями (в наш час їх приріст і відновлення відбувається такими швидкими темпами, які при всьому бажанні не можуть дозволити людині їх освоїти), а про акцентування уваги на освоєнні й осмисленні найістотніших, фундаментальних, сталих і тривалих час актуальних знань. Нині чітко виявляється те, що джерелом прибутку дедалі частіше стають

знання, інновації та способи їх практичного використання. Тип економічного розвитку, що характерний інформаційній цивілізації, обумовлює необхідність для працівників кілька разів протягом життя змінювати професію, постійно підвищувати кваліфікацію.

Мовою Г.С. Сковороди, для суспільства, мало користі, а більше шкоди, коли «воинскую роту ведет тот, кто должен был сидеть в оркестре». Особливо небезпечним є порушення «закону сродности» заради власного збагачення, слави. Мислитель слушно відзначав, що в тих сферах життя, де панує «несродна» праця, настає смерть для живої справи. «Кто безобразит и растлеват всякую должность? – Несродность. Кто умертвляет науки й художества? – Несродность...». Педагогічні пріоритети Г.С. Сковороди, а отже і педагогічна мета дуже схожі з сучасними освітніми пріоритетами – навчити людину самопізнанню, рефлексії, адекватному сприйняттю світу і себе в ньому, а також постійному набуттю нових знань і самовдосконаленню.

РОЛЬ ЛАНДШАФТНОЇ АРХІТЕКТУРИ У ВИХОВАННІ МОЛОДІ

Ж.В. АКУЛОВА, викладач

Житлово-комунальний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова

З глибокої старовини і до славетного сьогодення кращим відпочинком людини є спілкування з природою, яку вона наблизила до свого житла у вигляді садів, парків, скверів і просто упорядкованих і озелених куточків. Саме випускники нашого технікуму професійно займаються облаштуванням таких місць. Вони завершують будь-яке будівництво здійсненням маленького дива: перетворюють непоказне в привабливе, гнітюче - в радісне, штучне – в натхненне, незручне – в комфортне.

Без сумнівів, наші вихованці – це художники будівництва. Їх інструменти – флора і фауна, їх полотна – ландшафти. Окрім сталих знань вони володіють здатністю «мислити» душею. Божа іскра відчуття гармонії допомагає їм створювати в природі захоплюючі картини, які на тлі культурної спадщини гідно представляють сучасну майстерність. Їх творіння виходять за рамки наочного світу і діють на внутрішній світ людини, на його емоції.

Серед дисциплін, які сприяють духовному вдосконаленню молоді, важливе місце займає ландшафтна архітектура – наука про мистецтво створення гармонійно упорядкованого відкритого простору. Чарівної привабливості їй надає поєднане вивчення законів екології і законів мистецтва побу-